

20
19

RAPPORT

Batterimineraler: Miljösynd eller klimatfrälsning?

— —
Producerad av
Näringslivets medieinstitut

RAPPORT

Batterimineraler: Miljösynd eller klimatfrälsning?

01 SAMMANFATTNING	3
02 METOD	7
03 RESULTAT	10
04 ANALYS	17
05 SLUTSATSER	23
06 REFERENSLISTA	25
07 KÄLLMATERIAL	26

Om Näringslivets medieinstitut

Näringslivets medieinstitut (NMI) ska bidra till kvalitetshöjning i svenska nyhetsmedier genom kritisk granskning och öppen diskussion. Ämnen som NMI bevakar inkluderar saklighet, opartiskhet, pressetik och public service. Verksamheten finansieras av Stiftelsen Fritt Näringsliv och chef är Mats Olin.

Sammanfattning

Parisavtalet och Agenda 2030 har satt upp mål som gör batterier till en viktig komponent i den gröna omställningen. De mineraler som behövs för att tillverka dessa batterier – t.ex. kobolt - har kallats ”den nya oljan”¹.

Nyligen blev det känt att Nobelpriset i kemi 2019 går till John Goodenough, Stanley Wittingham och Akira Yoshino just för utvecklingen av litiumjonbatteriet. Inte bara för vetenskapen, utan också för politiken och näringslivet, har det blivit alltmer uppenbart att stora batterier har en roll att spela i omställningen till en fossilfri ekonomi.

Samtidigt utgör medierapporteringen ett dilemma eftersom utvinningen av mineralerna är kontroversiell då den kan kopplas till barnarbete, slaveri och miljöproblem i andra länder. I till exempel Kongo-Kinshasa har Amnesty International visat hur barnarbete, väpnat våld och usel arbetsmiljö är vanligt vid koboltgruvor.² På så sätt blir batterimineralsfrågan ett särskilt komplext ämne för media att bevaka där vinster i klimatarbete ställs mot mänskliga rättigheter och lokala miljöproblem.

Frågan blir också intressant av det faktum att Sverige är ett av de länder i världen som har stora fyndigheter av batterimineraler, medan den främsta utvinningen sker i länder som Kongo-Kinshasa och Kina. Det har lett till prospektering och lokalt gruvmotstånd runt om i landet på ett antal platser. Dessutom finns en geopolitisk aspekt av frågan där EU i högre grad försöker säkra tillgången på batterimineraler för att möjliggöra en grön omställning i Europa, med mindre råvaruimport.

1 <https://www.svd.se/metallen-fran-kongo-nyckel-till-northvolts-framgang>

2 <https://www.va.se/nyheter/2018/04/09/har-ar-elbilarnas-smutsiga-baksida-insights/>

Näringslivets medieinstitut (NMI) vill med den här rapporten rikta fokus mot mediebevakningen av batterimineraler och ställa frågan om den mediala rapporteringen har varit allsidig.³ Är det så att medier till exempel rapporterar positivt om batteriernas roll för klimatet, men negativt om de politiska och sociala konsekvenserna av gruvbrytningen? Den frågan vill denna rapport besvara.

Allsidighet är en fundamental pressetisk princip som bland annat står inskriven i Pressens etiska regler och handlar om att medier ska skildra en bredd av aspekter för varje givet ämne. Rapporten vill också rikta fokus mot eventuella brister och frågetecken i den mediala bevakningen och hur det påverkar den journalistiska gestaltningen.

Bakgrund

I omställningen till en mindre fossilberoende ekonomi har batterier fått en nyckelplats. Enligt stora delar av forskningsvärlden kommer kraftfulla batterier att behövas inom såväl transportsektorn, som inom energiförsörjningen, för att lösa klimatfrågan. Batterierna i sin tur är beroende av en gruvindustri som kan sörja för de viktiga och ibland ovanliga mineraler som behövs för att tillverka batterier.

Ett område där batterier behövs är i elbilsindustrin, där forskning kunnat visa på stora vinster i klimatarbetet med en omställning till en fossilfri fordonsflotta. Europeiska miljöbyrån har i en studie kunnat visa att elbilar har betydligt lägre koldioxidförbrukning, även med dagens delvis fossilberoende elproduktion. Batterier förväntas också behövas för lagring av förnyelsebara energikällor.⁴

Redan i dag producerar ledande bilföretag elbilar och bara till 2021 spås antalet elbilmodeller på den europeiska bilmarknaden att trefaldigas, enligt den Brysselbaserade tankesmedjan Transport & Environment. Samtidigt förväntas en stor produktion av elbilar äga rum i främst Västeuropa med tillverkare som Volkswagen Group, PSA, Daimler och Volvo.⁵

Försörjningen av batterier för bland annat elbilar har de senaste åren blivit en prioriterad politisk fråga på såväl nationell som EU-nivå. I april 2019 antog EU-kommissionen en strategisk plan för batteriförsörjning i Europa, där man bland annat konstaterar att Europa ligger långt efter Asien i produktionen av batterier – EU har 3 procent av världsmarknaden jämfört med Asiens 85 procent. Samtidigt som batterimarknaden i Europa 2025 förväntas vara värld 250 miljarder euro riskerar det att skapa en situation med ett europeiskt beroende av främst kinesiska batterier.⁶

3 <https://po.se/presetik/>

4 <https://www.eea.europa.eu/sv/articles/elfordon-ett-smart-miljoval>

5 <https://www.dn.se/ekonomi/ny-rapport-explosion-av-nya-elbilmodeller/>

6 Report, Strategic Action Plan on Batteries, COM(2019) 176 final, 2019, Europeiska kommissionen

Elbilarna erbjuder möjligheter för tillväxt och innovation men bilarnas batterier är också beroende av stora mängder mineraler, exempelvis litium, kobolt och vanadin. Dessa mineraler är bland några andra helt nödvändiga för att kraftfulla batterier ska kunna tillverkas. Bilarnas elmotorer är också beroende av sällsynta jordartsmetaller. Sveriges geologiska undersökning (SGU) konstaterar också att återvinning först 2100 kommer att kunna stå för hälften av världskonsumtionen av sällsynta jordartsmetaller.⁷

2011 pekade EU-kommissionen ut ett antal kritiska råmaterial som bedöms som strategiskt viktiga för Europas industri, bland annat kobolt, som behövs i batterier. 2017 kompletterades listan med fler mineraler där bland annat vanadin, en annan batterimineral, ingår.⁸ Kommissionen konstaterar också, vilket SGU instämmer i, att ökad europeisk gruvdrift för kritiska mineraler är nödvändig för att möta det ökade behovet.⁹

I dag är Europa framförallt beroende av import för tillgång till dessa kritiska mineraler. Kina är den enskilt största producenten i världen av sällsynta jordartsmetaller, medan Demokratiska republiken Kongo (Kongo-Kinshasa) är den enskilt största producenten av kobolt.¹⁰ Samtidigt finns allvarliga problem kring beaktandet av miljö- och arbetsvillkor vid mineralproduktion i både Kina och i Kongo-Kinshasa. I Kongo-Kinshasa förekommer regelbundet brott mot mänskliga rättigheter och barnarbete i samband med koboltbrytning.¹¹ Importberoendet riskerar också att ha geopolitiska konsekvenser för EU-länderna, framförallt i relation till Kina.

Sverige är ett av de länder som i Europa har bäst förutsättningar för att bidra till ökad europeisk produktion av kritiska mineraler. I Sverige finns flera kända fyndigheter av såväl sällsynta jordartsmetaller, liksom av vanadin, litium och kobolt, som är mineraler som behövs för batteritillverkning.¹² Mellan 2016–2018 beviljades 140 undersökningstillstånd¹³ för kobolt, litium och vanadin på svensk mark. Sverige har dessutom en lång historia av gruvnäring inom konventionell produktion och gruvnäringen står för 10 procent av svensk export.¹⁴

På senare år har frågan om råvaruförsörjningen för batteritillverkningen blivit en alltmer medial och politisk fråga. Svenska medier rapporterar ibland om etiska aspekter av batteritillverkning och råvaruförsörjning. Dessutom har det de senaste åren förekommit en avsevärd rapportering kring lokala fyndigheter av batterimineraler i Sverige som kartlagts och om det lokala motstånd som dessa gruvplaner har utlöst.

7 <https://www.sgu.se/mineralnaring/kritiska-material/vad-ar-kritiska-material>

8 https://ec.europa.eu/growth/sectors/raw-materials/specific-interest/critical_en

9 Report, Strategic Action Plan on Batteries, COM(2019) 176 final, 2019, Europeiska kommissionen

10 <https://www.sgu.se/globalassets/mineralnaring/kritiska-material/critical-worldproductiondec2017-a3.pdf>

11 <https://www.sgu.se/om-sgu/nyheter/2018/januari/kobolt--en-konfliktfylld-metall/>

12 SCREEN, Identification and quantification of primary CRM resources in Europe, 2016

13 Undersökningstillstånd ger enligt minerallagen ensamrätt att kartlägga berggrundens egenskaper, samt ger också företräde till en eventuell fyndighet. Bergsstaten är den myndighet som beviljar undersökningstillstånd.

14 Svemin

Syfte

Den här undersökningens syfte är att kartlägga medierapporteringen kring batterimineraler och försöka tyda mönster i rapporteringen. Vilka aspekter är tongivande i rapporteringen och vilka aspekter saknas? Skildras batterimineralerna på ett allsidigt sätt eller är vissa perspektiv mer dominerande än andra? Rapporten kommer också att försöka peka ut goda exempel i rapporteringen, liksom brister, då dessa kan identifieras.

-- Metod

Undersökningen har genomförts genom att analysera rapporteringen i Dagens Nyheter (DN) och Sveriges Radio (SR), under perioden 1 augusti 2018 till 1 augusti 2019. Valet av medier har fallit på DN och SR eftersom båda är tongivande nyhetsmedier i den nationella debatten, men samtidigt har delvis olika profiler i frågan om fokus i rapporteringen. Medan DN i högre grad skriver utifrån ett nationellt perspektiv finns i SR:s bevakningen en stor del lokal rapportering.

Artiklarna har identifierats genom ett antal sökord på retriever.se för DN, och på sverigesradio.se för SR. För SR så har sökorden varit "litium, kobolt, vanadin". Dessa är tre av de batterimineraler som bedöms som viktiga i användningen i batteritillverkning, och som också finns i Sverige. Två av dessa – kobolt och vanadin – står dessutom på EU:s lista över kritiska råmaterial.

För DN så har dessutom sökorden "batterimineral, batterimineraler, batterimetall, batterimetaller, omställningsmetaller, jordartsmetaller" lagts till. Anledningen till att DN inkluderar fler sökord, däribland "jordartsmetaller" är för att utöka källmaterialet något. Till sällsynta jordartsmetaller räknas sjutton andra metalliska ämnen än kobolt, vanadin och litium, men dessa är också viktiga för bland annat produktion av batterier och av komponenter i motorer till elbilar.¹ På så sätt sällsynta jordartsmetaller del av samma medierapportering.

SR För SR gav sökningarna 127 träffar, varav 46 publiceringar bedömdes som relevanta. De bortsållade publiceringarna berörde främst medicinsk litiumbrist, vilket utgör ett helt annat ämne än ämnet för denna undersökning.

DN För DN gav sökningarna 45 träffar, varav 22 publiceringar bedömdes som relevanta. De bortsållade publiceringarna berörde främst motorjournalistik kopplat till enskilda elbilsmodeller, där framförallt "litium" nämndes som beståndsdel i batteriet. Därtill så har ledartexter, debattartiklar och opinionsbildande krönikor sållats bort. Däremot så har nyhetskrönikor och kulturartiklar inkluderats i materialet.

¹ <https://www.sgu.se/om-geologi/mineral/sallsynta-jordartsmetaller>

För SR så har analysen byggts på de webbartiklar som redaktionerna publicerar tillsammans med ett radioinslag. I de fall där radioinslaget har varit särskilt långt eller där webbartikeln var väldigt kortfattad, har själva radioinslaget också utgjort en grund för bedömningen. Det gäller framförallt några radiodebatter, intervjuer och utrikespolitiska reportage.

Efter en textanalys av innehållet har publiceringarna kategoriserats efter det huvudsakliga ämnet och gestaltningen/gestaltningarna i publiceringen. Gestaltningarna är tänkta att fånga in mediebevakningens olika dimensioner och beskrivs här nedan som "kategorier".

Gestaltningsteori

Analysen av materialet har genomförts utifrån gestaltningsteori. Den utgår ifrån att journalistiken genom att presentera olika problem, eller "gestaltningar", ramar in nyhetens relevans och därmed styr hur publiken uppfattar ämnet. Gestaltningsteori är en vanligt förekommande metod inom medieforskningen. Gestaltningsteori har också likheter med idén om "problemformuleringsprivilegiet", som också handlar om att definitionen av vad som är ett relevant problem styr människors tänkande kring nyheter. Teorin belyser också journalistikens roll i att välja, men också välja bort, aspekter av olika ämnen. För en mer ingående diskussion om gestaltningsteori, se gärna medieforskaren Jesper Strömbecks "Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation" (2014).

Kategorier

Här definieras varje gestaltning som en kategori. En och samma publicering kan samtidigt ingå i flera kategorier om gestaltningarna kan identifieras i själva publiceringen.

1. Klimatteknologi

Publiceringen skildrar mineralerna som en viktig komponent för teknik som kan bidra till att lösa klimatfrågan, och t.ex. elektrifiera transporter. Detta ger ämnet en främst positiv gestaltning med klimatnytta och teknologiutveckling i centrum.

2. Lokal konflikt

Publiceringen skildrar mineralerna ur ett lokalt perspektiv. Generellt negativ mot gruvdrift där framförallt risker för närmiljö, äganderätt eller lokalpolitiskt motstånd är tongivande.

3. Utrikespolitik/Mänskliga rättigheter

Publiceringen skildrar mineralerna ur ett utrikespolitiskt perspektiv. Vanliga aspekter är brott mot mänskliga rättigheter och miljöproblem vid gruvbrytning i andra länder – framförallt Kongo-Kinshasa – men också geopolitiska aspekter av EU:s mineralimport.

4. Byråkrati

Publiceringen skildrar mineralerna ur ett gruvnäringssperspektiv där den svenska tillståndprocessen för att öppna nya gruvor beskrivs som långsam, svår eller komplicerad.

5. Svensk ekonomi

Publiceringen skildrar mineralerna som en ekonomisk möjlighet för Sverige till t.ex. i förhållande till goda fyndigheter för nya gruvor, jobbmöjligheter för batteritillverkning eller teknologisk utveckling.

6. Återvinning

Publiceringen skildrar återvinning av mineralerna som viktig för att minska ny brytning av mineraler och för att hushålla med naturresurser på ett bättre sätt.

7. Övrigt

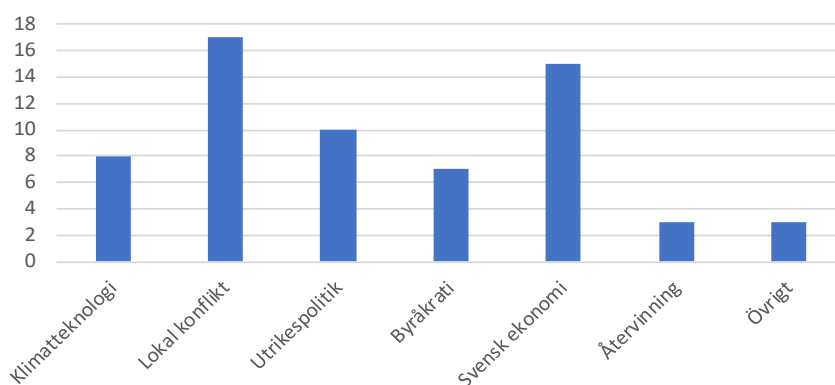
Publiceringen skildrar andra ämnen, exempelvis gruvbrytning i rymden.

Resultat

Sveriges Radio

Totalt 46 publiceringar har utgjort grunden för en kategorisering. Av dessa är den största kategorin Lokal konflikt med 17 publiceringar och den näst största kategorin är Svensk ekonomi med 15 publiceringar. Därefter kommer Utrikespolitik/Mänskliga rättigheter med 10 publiceringar, Klimatteknologi med 8 publiceringar, Byråkrati med 8 publiceringar, Återvinning med 3 publiceringar och Övrigt med 3 publiceringar.

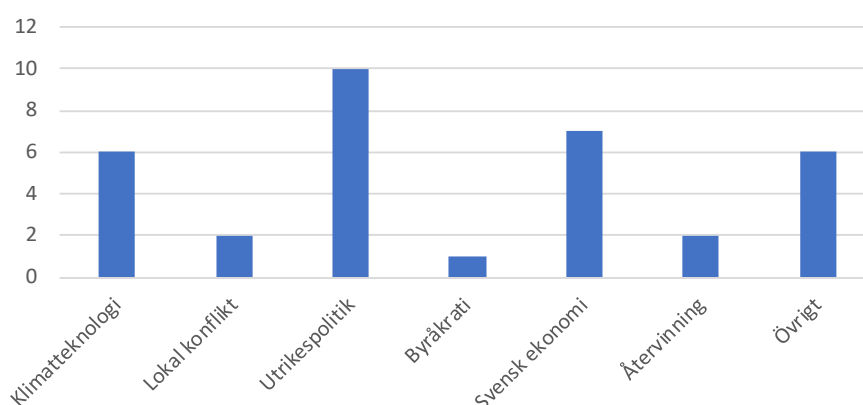
Gestaltningar SR - Batterimineraler
(totalt 46 publiceringar)

Dagens Nyheter

Totalt 22 publiceringar har utgjort grunden för en kategorisering. Av dessa är den största kategorin Utrikespolitik/Mänskliga rättigheter med 10 publiceringar och näst störst var Svensk ekonomi med 7 publiceringar. Sedan kommer Klimatteknologi med 6 publiceringar, Övrigt med 6 publiceringar, Lokal konflikt med 2 publiceringar, Återvinning med 2 publiceringar och Byråkrati med 1 publicering.

Gestaltningar DN - Batterimineraler
(totalt 23 publiceringar)

1. Klimatteknologi

Klimatteknologi är en mellanstor gestaltning i både SR:s (8 publiceringar) och DN:s (6 publiceringar) rapportering. Ett exempel från DN är en artikel av en motorreporter som kopplar ihop EU:s krav för utsläppsminskningar och behovet av att bygga fler batterifabriker och säkra tillgång på batterimineraler:

Tillverkarna har inget annat val än att elektrifiera för att klara kommande skärpningar. Men redan i dag råder brist på batterier. Batterifabrikerna måste kunna matas med stora mängder råvaror och sällsynta, dyrbara metaller. Priset på kobolt har redan skjutit i höjden.¹

Ett annat exempel från SR är ett inslag som spekulerar i vem som ska få Nobelpriset i kemi, och lägger fram möjligheten att det kan gå till litiumjonbatteriets uppfinnare:

Den som tror på uppfinningen av litiumbatteriet som nobelpris säger att det är en förutsättning för vår portabla värld (sic!), och att det har förutsättningar att på sikt minska vårt koldioxidavtryck. Det senare handlar om att möjliggöra storskalig lagring av till exempel solenergi, och utveckla billigare bilar.²

2. Lokal konflikt

Kategorin Lokal konflikt är den största gestaltningen i SR (17 publiceringar) men en av de minsta i DN (2 publiceringar). Det beror sannolikt delvis på att SR har en högre grad av lokal bevakning medan DN är en rikstäckande tidning.

Ett typiskt exempel på en lokal gestaltning hittar vi i DN:s publicering "Nunnor, grevar och bönder vill stoppa mineraljägare" som skriver om motståndet mot en vanadinsgruva på Österlen i Skåne. Publiceringen bygger i hög grad på intervjuer med bland annat den lokale greven Carl Piper och nunnan Moder Christa, som också förekommer på en stor bild i artikeln. I artikeln förekommer även andra gestaltningar, men det lokala motståndet är tongivande för hela artikeln. Den inleds med ett porträtt av Moder Christa, abedissa vid det lokala benediktinklostret Mariavall där journalisten skriver:

Hennes ögon lyser av beslutsamhet i det mörka, sparsamt möblerade samtalsrummet där hon och resten av styrelsen i protestnätverket Vetonu har samlats. I somras fick de, och ytterligare drygt 4000 markägare i östra Skåne brev från tillståndsmyndigheten Bergsstaten om att det brittiska företaget Scandivanadium ansökt om att få leta efter vanadin i deras mark.³

1 DN nr 3
2 SR nr 5
3 DN nr 8

I SR förekommer en rad olika publiceringar som belyser det lokala motståndet. En publicering kommer från P4 Kristianstad och belyser det lokalpolitiska motståndet från Centerpartiet i Region Skåne mot en gruva på Österlen med hänvisning till miljörisker:

Bergsstaten har gett det brittiska företaget Scandivanadium Ltd rätt att söka efter bland annat mineralämnet vanadin på Österlen. Birte Sandberg (C) menar att det skulle utgöra ett hot mot miljön, förändra landskapet och hota besöksnäringen som är en stark motor för Österlen.

– Det hotar besöksnäringen, men också vårt grundvatten, säger Birte Sandberg till P4 Kristianstad.⁴

Ett annat exempel från SR kommer från Vetenskapsradion och handlar om det lokala motståndet mot en vanadingruva i Bjuråker utanför Hudiksvall. I inslaget intervjuas en lokal aktivist mot gruvan som anger närmiljörisker som skäl till att stoppa gruvan:

– Vi vill inte ha någon gruva här, det passar inte med en gruva här, det är för känsligt område, säger hon.

3. Utrikespolitik/Mänskliga rättigheter

Utrikespolitik/Mänskliga rättigheter är den största gestaltningen i DN (10 publiceringar), och en mellanstor gestaltning i SR (10 publiceringar). Tongivande ämnen i denna kategori är brott mot mänskliga rättigheter vid koboltbrytning i Kongo-Kinshasa och geopolitiska aspekter av Kinas mineralproduktion.

Ett exempel från DN är en publicering i ekonomidelen som handlar om hur vd:n för batterifabriken Northvolt inte vill avslöja batterimineralernas ursprung. Artikeln inkluderar också grafik med en världskarta där produktionen av kobolt, nickel och litium har placerats in och där Kongo-Kinshasa är världens största exportör av kobolt:

Men efter den första etappen utesluter han [vd Peter Carlsson] inte Kongo, trots att batteribolag fått stor kritik för att exempelvis kobolt tas från gruvor i Kongo med dokumenterade problem med miliser, barnarbete och dåliga arbetsvillkor.⁵

I DN förekommer också flera publiceringar som beskriver de geopolitiska aspekterna av Kinas kontroll av produktion av batteri- och sällsynta jordartsmetaller. Ett exempel är en längre analys av handelspolitik som skriver:

4 SR nr 1
5 DN nr 21

Kina har tidigare använt de sällsynta metallerna som slagträ i konflikter, mot bland annat Japan, men upphörde med det 2015 efter domslut av Världshandelsorganisationen, WTO. Nu höjs röster inom Kina för att ett exportförbud till USA av dessa metaller vore en lämplig vedergällning för att straffa USA för de höjda tullarna.⁶

Ett annat exempel från SR är ett utrikesreportage som handlar om hur "blodsmineraler" skapar konflikter, där en SR-korrespondent intervjuar personer på plats i Kongo-Kinshasa. Bland annat beskrivs situationen vid gruvorna:

Arbetarna jobbar ofta barfota utan skyddsutrustning, får uselt betalt och kämpar under hot, vilket har skapat rubriker. Men Norra Kivus gruvminister Anselme Kitakya hävdar att Kongo försöker granska och spåra hur mineralerna tas fram för att kunna certifiera dem.⁷

4. Byråkrati

Byråkrati är en relativt välrepresenterad gestaltning i SR (7 publiceringar), men den minsta kategorin i DN (1 publicering). Typiskt för denna gestaltning är att beskriva svårigheterna att starta nya gruvor i Sverige i samband med tillståndsprocessen.

Det tydligaste exemplet på denna gestaltning i SR är en artikel från P4 Norrbotten med rubriken "Stort behov av omställningsmetaller – men svårt att öppna gruvor". I artikeln intervjuas en enhetschef vid SGU med anledning av en konferens om omställningsmetaller i Luleå:

Men det är inte lätt att öppna gruvor i Sverige. Det är 13 år sedan en ny gruva startades här [i] en svensk tillståndsprocess och enligt Erika Ingvald är EU en orsak till att det är svårt.

– En del i förklaringen är just att under de här 13 åren så har vi ett lagrum som har utvecklats när det har implementerats EU-lagstiftning, säger hon.⁸

Ett annat exempel från SR är en publicering från P4 Västmanland, där öppning av gamla gruvor för att leta sällsynta metaller beskrivs som svårt. I inslaget intervjuas branschorganisationen Svemin:

6 DN nr 16

7 SR nr 15

8 SR nr 31

För att öppna en gruva krävs det prövning i flera steg och enligt olika lagstigning tillstånd enligt minerallagen och enligt miljöbalken," säger Kerstin Brinnen som är jurist och jobbar för Svemin, en bransch-organisation för producenter inom gruvnäringen.⁹

I DN finns det enda exemplet i ett långt reportage som handlar om den lokala konflikten om en gruvetablering i Grännaberget utanför Jönköping (Norra kärr). I artikeln beskrivs, jämte bland annat det lokala gruvmotståndet, svårigheten att öppna en gruva i Sverige:

Tasman Metals vd Mark Saxon rör runt i kaffekoppen på hotellet i Stockholm och säger att han är frustrerad över den svenska tillståndsprocessen.

- Efter Norra Kärr-domen har jag blivit uppringd av alla gruvbolag som är verksamma i Sverige. De undrar vad som händer. Sverige har fallit som en sten på en ranking av investeringsklimatet för gruvnäringen i olika länder, från fjärde till sextonde plats. Det har enbart med Norra Kärrdomen att göra.¹⁰

5. Svensk ekonomi

Svensk ekonomi var den näst största gestaltningen i både SR (15 publiceringar) och DN (7 publiceringar).

Ett exempel kommer från DN vars ekonomireporter i en artikel skriver om batterifabriken Northvolts etablering i Skellefteå som Europas viktigaste industrihändelse. I inledningen till artikeln skriver DN:

Northvolts batterifabrik i Skellefteå är finansierad. Det är antagligen Europas kanske viktigaste industrihändelse detta år. På sikt finns risker och frågetecken. Och Volvo Cars som nyligen valde leverantör från Kina får i dag stå i skamvrån.¹¹

Ett annat exempel från DN berör LKAB:s utvecklingsplaner för att bryta nya metaller, bl.a. batterimineraler, ur avfallshögar i Kiruna:

Framtidens LKAB kommer sannolikt inte enbart bryta och förädla järnmalm. Även koppar, guld, och "high tech"-metaller som kobolt kommer vara intressanta för bolaget. Redan i dag tittar LKAB på om det är möjligt att utvinna fosfor och kobolt ur avfallshögarna i Kiruna.¹²

9 SR nr 37

10 DN nr 4

11 DN nr 20

12 DN nr 6

I SR hittar vi ett exempel i ett inslag från Ekot där Sverige beskrivs som en "guldgruva för batterimetaller":

Sökandet efter metaller som behövs för batterier har ökat kraftigt i Sverige. Bara i år har tillstånd att leta beviljats på nästan 40 platser i landet. (...) De senaste åren har allt fler gruvbolag riktat blickarna mot Sverige som bedöms ha goda fyndigheter av metallerna. De tre senaste åren har omkring 140 ansökningar om att söka efter kobolt, vanadin och litium beviljats.¹³

6. Återvinning

Återvinning var en liten gestaltning i både DN (2 publiceringar) och i SR (3 publiceringar). Den skildrar framförallt vikten av att återvinna batterimineraler för framtida försörjning.

I DN finns ett exempel på detta i en kulturartikel av Stefan Edman på temat "sju punkter som kan rädda vår civilisation", där en punkt är "tekniken" och återvinning av metaller:

System måste skapas för återvinning av de sällsynta jordartsmetaller som är kärnan i sol- och vindkraft, elfordon och annan elektronik.¹⁴

I SR hittar vi ett annat exempel i ett reportage från Vetenskapsradion där brist på batterimetaller för elbilar diskuteras med flera intervjuade personer:

För att det överhuvudtaget ska bli möjligt att förse framtidens bilar med sådana batterier måste vi börja återvinna metallerna. Det säger Emma Nehrenheim som är miljöchef på Northvolt, företaget som planerar att bygga Europas största batterifabrik i Skellefteå.¹⁵

7. Övrigt

I kategorin övrigt hittar vi publiceringar som inte passar in i någon av ovanstående gestaltningar. I DN är denna kategori relativt stor (6 publiceringar). Bland annat på grund av några kulturartiklar som berör andra ämnen, men också några vetenskapsartiklar som handlar om planer på gruvbrytning i rymden liksom vetenskapsartiklar som inte har direkt med ämnet att göra. I SR är kategorin mindre (3 publiceringar).

Ett exempel från DN är en vetenskapsartikel som beskriver framtidsplaner på gruvbrytning på asteroider:

13 SR nr 14
14 DN nr 5
15 SR nr 28

De är potentiella hot mot jorden, men samtidigt ofattbart värdefulla källor till ädelmetaller och vatten – nu pågår en rymdkapplöpning för att plocka ner miljarderna från himlens småplaneter.¹⁶

En annan publicering i SR är ett inlägg i Ekot om exploatering av ädelmetaller på djuphavsbotten:

Under världshavens botten finns åtråvärda ädelmetaller och exploatering har redan inletts. Men regleringar för mineralbrytning i havsdjupen saknas.¹⁷

Analys

Både resultatet för DN och för SR visar på en relativt stor spridning av olika typer av gestaltningar bland publiceringarna. Störst genomslag har Lokal konflikt i SR, medan Utrikespolitik/mänskliga rättigheter har störst genomslag i DN.

På ett sätt kan den skillnaden ses som en naturlig konsekvens av mediernas olika bevakningsområden. SR har ett tydligare uppdrag i form av public service att bevaka lokala händelser och en stor del av publiceringarna återfinns på lokala redaktioner som skriver om konflikter kring gruvor vid mindre orter runt om i landet. På ett liknande sätt har DN tydligare riksfokus och har en stark profil mot utrikesjournalistik.

De flesta publiceringar innehåller endast en eller två olika gestaltningar. Det är ofta en konsekvens av ett nödvändigt val från journalistens sida att hitta en intressant nyhetsvinkel på en artikel, eller för att förhålla sig till en begränsad mängd text eller programtid. I materialet förekommer dock några större publiceringar i både DN och SR som gestaltar ämnet ur en rad olika perspektiv och som förtjänar en djupdykning.

Tre större publiceringar

1. **DN - "Det hemliga mötet som satte krokben för gruvjätten", 10 nov 2018 (nr 4)**

En publicering i den genren är DN:s stora reportage om planen på en gruva för sällsynta jordartsmetaller i Uppgränna i november 2018 av Sanna Torén Björling. Artikeln går pedagogiskt igenom en rad olika gestaltningar av ämnet: behovet av klimatteknologi, möjligheten för svensk gruvnäring, mineralernas geopolitik, mänskliga rättigheter i samband med gruvbrytning i andra länder, gruvnäringens perspektiv, det lokala motståndets perspektiv, gruvnäringens historik i Sverige, med mera. I det avseendet kan DN:s artikel ses som en av de mest högkvalitativa publiceringarna på ämnet det senaste året, även om kritik kan riktas på några punkter.

I en av artikelns bilder som skildrar ett möte med den lokala gruvmotståndsgruppen figurerar den miljöpartistiske politikern Carl Schlyter (numera partiet Vändpunkt), utan att denne namnges av journalisten. Man kan se det som anmärkningsvärt att journalisten ifråga inte skriver ut att en aktiv rikspolitiker finns med när vinklingen på artikeln är att skildra det lokala motståndet.¹

På ett annat ställe i artikeln går journalisten igenom den svenska minerallagstiftningen och skriver felaktigt att den svenska mineralersättningen² i början av 90-talet sänktes från 50 till 0,2 procent. Mineralersättningen är den andel av värdet på brutna mineraler ett givet år och vid en given koncession som ska tillfalla markägaren och staten. Jämförelsen är missvisande eftersom de 50 procent som journalisten hänvisar till berörde en annan ersättning, kallad "kronoandelen", som var statens ersättning när staten ansvarade för prospekteringen.³

Vidare utvecklar journalisten ett eget resonemang som bygger på att Sverige har lite att tjäna på nya gruvor. Bland annat skriver hon:

Så många arbetstillfällen rör det sig inte om, och med en mineralersättning på 0,2 procent ger en gruva inga stora inkomster till staten. Värdet hamnar på världsmarknaden och, om affärerna går bra, hos aktieinnehavarna i det kanadensiska Leading Edge Materials, som äger Tasman Metals.

Formuleringen undanhåller det faktum att den effektiva skattenivån för gruvföretag i Sverige är 25 procent i dag, utöver de 0,2 procent som mineralersättningen innebär för stat och markägare. Detta skriver dock inte journalisten ut, vilket gör hela resonemanget missvisande.⁴

Trots vissa klara brister lyckas dock journalisten i fråga skildra batterimineralerna ur ett allsidigt perspektiv, i förhållande till de identifierade gestaltningarna. I artikeln förekommer alla gestaltningar, förutom Återvinning.

2. SR – Ekonomiekot extra: "Girigheten driver oss i fördärvet", 8 december 2018 (nr 16)

Ett annat exempel på en djupdykande publicering är ett program från Ekonomiekot extra där programledaren samtalar med fem inbjudna experter om gruvbrytning efter batterimineraler i Afrika. Programmet kopplar också ihop frågan med geopolitik och med frågan om exploatering i Sverige och möjligheter för svensk ekonomi. Huvudfokus i programmet är mänskliga rättigheter och global råvaruförsörjning.

1 Se bild i DN nr 4

2 Mineralersättningen är den andel av det årliga värdet av de mineral som brutits i en given koncession som ska tillfalla markägaren och staten.

3 "Från att ha rätt till 50 procent av värdet på brutna mineraler, sänktes nivån till 0,2 procent. En dramatisk minskning." (DN, 10/11-18)

4 1938 års gruvlag

Den första delen av programmet är ett utrikesreportage från SR:s korrespondent, Alice Petrén, som träffat kongolesiska representanter för att förklara hur gruvbrytningen fungerar och dess följdverkningar i form av bl.a. korruption. I diskussionen deltar bland annat en statsgeolog från SGU, en representant från Tillväxtverket, en råvarukonsult och SR:s Afrikakorrespondent.

Programmet är en av få publiceringar som kopplar ihop gruvbrytning i andra länder med möjligheten till större svensk brytning av batterimineraler. En aspekt som dock inte diskuteras ingående är byråkratin, dvs. varför svenska gruvor hittills är så få och vilka konsekvenser det får.

3. SR – Studio ett: "Var ska batterimetallerna brytas?" & Intervju med journalisten Arne Müller, 8 januari 2019

Ett annat exempel på en större publicering är ett inslag i Studio ett där gruvbrytning av batterimineraler i Sverige diskuteras mer ingående. Inslaget täcker in samtliga gestaltningar som undersökts, och intervjuar flera experter, bland annat flera sakkunniga vid SGU. I inslaget ges också branschorganisationen Svemin och Naturskyddsföreningen möjlighet att kommentera den svenska tillståndsprocessen utifrån två skilda perspektiv.

Framförallt lyfter inslaget upp avvägningen mellan allvarliga problem med gruvbrytning i andra länder, och de svenska möjligheterna att bryta batterimineraler. Därtill diskuteras risken för olyckor vid brytning, riskerna med en alltför komplicerad svensk tillståndsprocess för gruvnäringen, och gruvprotesternas roll i att forma opinionen kring gruvverksamhet i Sverige.

I en andra del av programmet intervjuas journalisten Arne Müller, författare till boken "Elbilen och jakten på metallerna" (Ordvisor förslag, 2019). Boken kritiserar gruvnäringens miljöpåverkan och vänder sig emot en ökning av den globala bilparken till följd av fler elbilar, vilket Müller också är åsikter som han framför i inslaget.

Müller har bakgrund som SVT-journalist i Västerbotten där han bland annat bevakade gruvfrågor. Parallellt med arbetet som journalist var Müller också en aktiv debattör och aktivist i gruvfrågor. I samband med bokens lansering startade Müller en gruvkritisk facebookgrupp med samma namn där han 2016 publicerade ett längre inlägg som riktar kritik mot planerna på en ny järnmalmsgruva i Kallak.

Varse sig Müllers tidigare roll som public service-journalist eller hans aktivistiska profil i gruvfrågan var dock aspekter som togs upp av SR-reportern i intervjun, vilket kan kritiseras.

Det rättsliga perspektivet frånvarande i rapporteringen

En tydligt skillnad mellan de undersökta medierna är att kategorin "byråkrati" är betydligt mer vanligt förekommande i SR än i DN. Det tyder på att SR i högre grad lyckats skildra kritiken av den svåra tillståndsprocessen i Sverige, bland annat i form av jämförelser med Finland, där gruvbolag upplever att tillståndsprocessen är lättare och mer pålitlig.⁵

Däremot finns det ytterst få publiceringar där journalister faktiskt belyser orsakerna till att den svenska tillståndsprocessen för att starta en gruva är svårare att ta sig igenom, jämfört med t.ex. andra europeiska länder. Mycket tyder på att en viktig förklaring är det svenska införlivandet av EU-rätt i svensk lag och myndighetspraxis. Det handlar om framförallt två rättsliga områden:

- * Natura 2000 som berör bl.a. gränsvärden för grundvärden i miljön
- * Införlivandet av Vattendirektivet

I materialet som NMI tagit del av nämns EU-perspektivet på tillståndsprocessen i endast två publiceringar i SR och i en i DN. DN:s stora publicering om Uppgränna⁶ tar upp Natura 2000 i samband med en dom i högsta förvaltningsdomstolen som berör gruvnäringen. I SR är det Per Ahl, vd vid Svemin, som lyfter införlivandet av EU-regler i ett inlägg i Ekot. I ytterligare ett inlägg lyfts frågan av tidigare nämnda Erika Ingvald vid SGU, som intervjuades i P4 Norrbotten.⁷

Att både SR och DN i så liten grad skildrar svenska myndigheters införlivande av EU-regler och dess konsekvenser för gruvnäringens möjligheter för brytning av batterimineraler får ses som symtomatiskt för den mediala bevakningen av EU-frågor. I en tidigare rapport har NMI kunnat visa hur media underprioriterar den EU-politiska konfliktlinjen till förmån för andra perspektiv, i en jämförelse mellan DN den franska tidningen Le Monde, i fråga om rapporteringen kring EU:s upphovsrättsdirektiv.⁸

Bristen blir desto mer problematisk i förhållande till att de största gestaltningarna i SR respektive DN är det lokala motståndet och det utrikespolitiska perspektivet på gruvbrytning i andra länder. Dessutom skildrar både SR och DN de svenska fyndigheterna och potentialen för gruvbrytning i Sverige väl. I sin bevakning lyckas alltså media väl skildra det lokala och det globala perspektivet på gruvbrytningens förutsättningar, men brister i sin bevakning av det nationella/europeiska perspektivet på lagstiftningen och myndighetsutövning som styr gruvnäringens möjligheter.

5 Se t.ex. SR nr 35

6 DN nr 4

7 SR nr 18 och nr 31

8 Reimers, Carl-Vincent. De osynliga konfliktlinjerna: Le Monde och Dagens Nyheters EU-rapportering i en jämförelse, Näringslivets medieinstitut, 2019

Greven & Nunnan: Bilden av det lokala gruvmotståndet i media

En lokal gruvkonflikt har fått mer utrymme i media än någon annan. Det handlar om företaget Scandivanadiums planer på att utvinna vanadin ur bergarten alunskiffer på Österlen i Skåne och det motstånd som detta har väckt. Sammanlagt handlar femton publiceringar om Österlen: fjorton publiceringar på SR och ett större söndagsreportage i DN – som också täckte DN:s förstasida den 6 januari 2019. Samtidigt som Österlenkonflikten är välbevakad förekommer andra gruvkonflikter nästan inte alls i medierapporteringen.

Att just gruvkonflikten på Österlen väcker medieuppmärksamhet har såklart sina skäl. Österlen är ett område med stor livsmedelsproduktion och med ett väletablerat varumärke. Dessutom finns på Österlen en stark tradition av organiserat gruvmotstånd, vilket också flera av publiceringarna belyser. Senaste gången var 2009 när Shell ville leta efter naturgas i området.

Vid sidan av dessa aspekter verkar det dock finnas ytterligare en aspekt som gör Österlen extra intressant för media. Ledarna för den lokala motståndgruppen "Veto Nu" är nämligen en lokal godsägare och greve, Carl Piper. Hans familj gjorde sig en gång en förmögenhet genom utvinning av mineraler ur alunskiffer, en utvinning som han nu är engagerad för att stoppa.⁹

Carl Piper har kallats "den röde greven" och har varit aktiv socialdemokrat. Han har tidigare varit djupt engagerad för att stoppa fler gruvor på Österlen. Till sin hjälp har han bland annat abbedissan Moder Christa vid klostret Mariavall, som också ligger i bygden.¹⁰

Bilden av "greven och nunnan" på Österlen tycks vara oemotståndlig för journalister, och har utgjort en central vinkling på Sveriges kanske mest uppmärksammade gruvkonflikt. Ett tydligt exempel är DN:s söndagsartikel "Nunnor, grevar och bönder vill stoppa mineraljägare" (6/1-19). Abbedissan har en särskilt framträdande plats jämte greven i medierapporteringen. Sedan den 27 juli 2018, när den första publiceringen med Moder Christa förekommer, har inte mindre än 24 unika artiklar vid 14 olika medier skrivits om henne i artiklar om gruvkonflikten: SR, SVT, DN, SvD, GP, Ystads Allehanda, NSD, Dagen, Kristianstadsbladet, Folkbladet, Österlenmagasinet, Arbetet, HD, Filter. I femton av artiklarna förekommer Moder Christa på bild, ibland i kombination med greven.

9 <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/greve-och-nunna-leder-protestrorelse-mot-gruvplaner-pa-osterlen>

10 <https://www.sydsvenskan.se/2009-12-24/rode-greven-pa-osterlen>

En av de största publiceringarna om Österlenkonflikten är Magasinet Filters reportage "Trubbel i paradiset" från juli 2019. Reportaget inkluderar både djuplodande intervjuer med gruvmotståndarna, liksom med gruvbolaget Scandivanadiums representanter. Både greve Carl Piper och Moder Christa har framträdande roller i reportaget.¹¹

Carl Piper har dessutom anlitat rådgivning i sitt engagemang från PR-byrå New Republic. På PR-byråns hemsida figurerar Carl Piper som en av företagets uppdragsgivare där det tills för nyligen stod att läsa: "Samarbetet avser strategisk rådgivning inom kommunikation, opinionsbildning och politisk påverkan rörande regionala och globala utvecklingsfrågor. Bland annat verkar Carl Piper för att jordbruksmark ska klassas som riksintresse och att ett kommunalt veto mot projektering i alunskiffer ska införas".¹² New Republics vd Olle Schubert har själv skrivit under på en debattartikel 2015 i Kristianstadsbladet med Carl Piper om att förbjuda exploatering av alunskiffer.¹³

Exemplet ställer frågor om medias förhållande till PR-branschen som är värda att belysa i frågan om mediebevakningen av gruvkonflikten på Österlen.¹⁴

Det är också värt att notera att ytterst lite medieutrymme ägnas åt lokalbefolkning som stödjer en gruvetablering i ett visst område. Konfliktlinjen i rapporteringen tycks nästan alltid vara mellan gruvföretaget (X) och den lokala motståndsgruppen (Y). Få publiceringar nyanserar den bilden genom att också intervjua lokalbefolkning som stödjer en gruvetablering, exempelvis med hänvisning till jobbskapande, tillväxt eller av klimatskäl. Här borde ett utrymme finnas för journalister som vill ifrågasätta den dominerande konfliktlinjen, och bidra med en ny vinkel.

11 "Trubbel i paradiset", Magasinet Filter, Henrik Eksblom Ystén, 23 juli 2019

12 New Republics hemsida, september 2019: <https://www.newrepublic.se/>

13 <http://www.kristianstadsbladet.se/debatt/forbjud-exploatering-av-alunskiffer/>

14 Utkast till sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna

Slutsatser

- **Både SR och DN visar på en bredd av perspektiv i sin bevakning av batterimineraler**
- **SR är bättre på att skildra problemen med den svenska gruvbyråkratin än DN**
- **Inget av medierna lyfter nämnvärt ett rättsligt perspektiv i sin bevakning**
- **Stor skillnad på genomslag i media för olika lokala konflikter**

Frågan om batterimineraler är ett ämne som med sin egen komplexitet inbjuder till en varierad mediebevakning med många olika perspektiv. Ett exempel är att klimatnyttan med ny teknik som kräver batterimineraler ställs mot lokala miljöproblem vid gruvor där de bryts, och de utrikespolitiska konsekvenserna med råvaruförsörjningen. I det avseendet visar denna undersökning att både SR och DN i hög grad lyckats visa en diversifierad bild av ämnet.

Vid en närmare analys av några större publiceringar kan ett par anmärkningsvärda brister identifieras. DN har i sin publicering om gruvkonflikten i Uppgränna beskrivit den svenska mineralersättningen på ett felaktigt sätt. Bristerna visar på vikten av att journalister presenterar fakta som inte undanhåller viktiga detaljer som kan ha avgörande betydelse för förståelsen av ämnet.

Några mer generella brister kan också identifieras. SR skildrar i högre grad problemen med den svenska byråkratin än vad DN gör. Inget av medierna gör dock någon djuplodande analys vad svårigheten att starta nya gruvor i Sverige beror på, trots att media kritiskt granskar gruvnäring utomlands och lokalt i Sverige. I det avseendet saknas ett viktigt perspektiv i mediebevakningen, nämligen det rättsliga. Det handlar alltså i första hand om införlivandet av EU-direktiv och tolkningar gjorda av svenska myndigheter.

Enligt Erika Ingvald, geolog vid SGU och före detta journalist, är EU-rätten en viktig anledning till att Sverige i dag har en krångligare tillståndsprocess för gruvor än tidigare. Framförallt handlar det om att svenska myndigheter gör hårdare bedömningar när man införlivar direktiv från Bryssel, till exempel vad gäller utsläppsregler kring grundämnen i vatten, än vad som var tänkt. Det är dock en fråga som SR och DN endast nämner vid ett fåtal tillfällen, men aldrig riktigt granskar på djupet.¹

Men varför förhåller det sig så att Sverige införlivar hårdare än andra EU-länder? Det borde vara en intressant frågeställning att besvara journalistiskt genom att granska svenska myndigheter.

I sin kontext är inte frånvaron av ett fördjupat EU-perspektiv häpnadsväckande. NMI har i en tidigare rapport visat på en brist på EU-perspektiv i en jämförelse mellan DN och Le Monde. Större studier, såsom den statliga utredningen "EU på hemmaplan" (2016) har redan konstaterat brister i EU-bevakningen på ett övergripande plan. Rapporteringen om batterimineralerna blir på så sätt en illustration av hur bristen på ett EU-perspektiv också kan påverka kvaliteten på rapporteringen kring andra sakfrågor.

Sist men inte minst kan man konstatera att olika lokala gruvkonflikter har väldigt olika genomslag i media, beroende på kontext och vinkling. Medan gruvkonflikten på Österlen fått hela femton publiceringar tillägnade i SR och DN, men ännu fler i media generellt, har andra gruvkonflikter fått som mest en notis. Ur det avseendet kan man se ställa frågor om hur journalister lever upp till en rättvis lokalbevakning, och vilka faktorer som styr valet av att uppmärksamma en gruvkonflikt, men inte en annan. Exemplet med "Nunnan och greven" på Österlen aktualiserar en sådan diskussion.

1 Intervju med Erika Ingvald, 8 oktober 2019

Referenslista

Strömbeck, Jesper. *Makt, medier och samhälle - En introduktion till politisk kommunikation*, Studentlitteratur, Lund, 2014

Europeiska kommissionen, "Report on the Implementation of the Strategic Action Plan on Batteries: Building a Strategic Battery Value Chain in Europe", [COM(2019) 176 final], 2019

https://ec.europa.eu/growth/sectors/raw-materials/specific-interest/critical_en

Lauri, Laura. "Identification and quantification of primary CRM resources in Europe", SCRREEN, EU Horizon 2020 2018

Pressombudsmannen. <https://po.se/pressetik/>

Sveriges Geologiska Undersökning (SGU). <https://www.sgu.se/om-sgu/nyheter/2018/januari/kobolt--en-konfliktfylld-metall/>

<https://www.sgu.se/globalassets/mineralnaring/kritiska-material/critical-worldproductiondec2017-a3.pdf>

<https://www.sgu.se/mineralnaring/kritiska-material/vad-ar-kritiska-material>

Europeiska Miljöbyrå. <https://www.eea.europa.eu/sv/articles/elfordon-ett-smart-miljoval>

Svemin. <https://www.svemin.se/svensk-gruvnaring/>

1938 års gruvlag. Prop. 1938:40, Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till gruvlag. <https://lagen.nu/prop/1938:40?attachment=index.pdf&repo=propkb&dir=downloaded#sid1-text>

Näringslivets medieinstitut. Reimers, Carl-Vincent. De osynliga konfliktlinjerna: Le Monde och Dagens Nyheters EU-rapportering i en jämförelse, Näringslivets medieinstitut, 2019

<https://www.svd.se/metallen-fran-kongo-nyckel-till-northvolts-framgang>

<https://www.va.se/nyheter/2018/04/09/har-ar-elbilarnas-smutsiga-baksida-insights/>

<https://www.dn.se/ekonomi/ny-rapport-explosion-av-nya-elbilsmodeller/>

<http://www.kristianstadsbladet.se/debatt/forbjud-exploatering-av-alunskiffer/>

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/greve-och-nunna-leder-protestrorelse-mot-gruvplaner-pa-osterlen>

<https://www.sydsvenskan.se/2009-12-24/rode-greven-pa-osterlen>

<https://magasinetfilter.se/reportage/trubbel-i-paradiset/>

<http://www.kristianstadsbladet.se/debatt/forbjud-exploatering-av-alunskiffer/>

Källmaterial

Förkortningar:

Klimatteknologi = KT

Lokal konflikt = LK

Utrikespolitik = U

Svensk ekonomi = SE

Byråkrati = B

Återvinning = Å

Övrigt = Ö

Dagens Nyheter

Nr	Rubrik	Länk	Datum	Kommentar	Kategori:
1	Rymdkapplöpningen för att plocka hem asteroidernas miljarder	https://www.dn.se/nyheter/vetenskap/sa-ska-asteroider-bli-framtidens-raketmackar/	2018-08-31	Planerna på gruvdrift på asteroider för att utvinna bl.a. kobolt	Ö
2	Roland Paulsen: Konsumenten får alltid bita i det sura Apple	https://www.dn.se/kultur-noje/roland-paulsen-konsumenten-far-alltid-bita-i-det-sura-apple/	19-sep-18	"Planerat åldrande" och vikten av att återvinna metaller för elektronik (Kapitalism-kritik)	Å
3	Tufft för biltillverkarna att klara 35 procent	https://www.dn.se/ekonomi/motor/lasse-sward-tufft-for-biltillverkarna-att-klara-35-procent/	11-okt-18	Kraven på omställning i fordonindustrin, behovet av att säkra råvarutillgång av batterierråvaror	KT, U
4	Det hemliga mötet som satte krokben för gruvjätten	https://www.dn.se/nyheter/sverige/det-hemliga-motet-som-satte-krokben-for-gruvjatten/	10-nov-18	Redogörelse om gruvfrågan kopplat till Norra Kärr i Uppgränna.	KT, SE, U, B, LK
5	Stefan Edman: Här är sju punkter som kan rädda vår civilisation	https://www.dn.se/kultur-noje/stefan-edman-har-ar-sju-punkter-som-kan-radda-var-civilisation/	20-dec-18	Förslag för att ställa om samhället i mer hållbar riktning i fråga om klimatet, där återvinning av batterimetaller är ett.	Å
6	LKAB:s kamp mot klockan för att hitta mer järnmalm	https://www.dn.se/ekonomi/lkabs-kamp-mot-klockan-for-att-hitta-mer-jarnmalm/	03-jan-19	Möjlighet för LKAB att utvinna "high-techmetaller" som kobolt ur avfallshögar i Kiruna	SE
7	Ny guldjakt i Småland - brittiskt bolag vill undersöka	https://www.dn.se/ekonomi/ny-guldjakt-i-smaland/	14-jan-19	Ny möjlig fyndighet av guld/bly/kobolt i Högsby i Småland	SE
8	Nunnor, grevar och bönder vill stoppa mineraljägare	https://www.dn.se/nyheter/sverige/bonder-nunnor-och-grevar-vill-stoppa-mineraljagare/	06-jan-19	Det lokala motståndet mot vanadinsgruvan på Österlen	LK, SE, KT
9	Forskare jagar framtidens superbatteri	https://www.dn.se/nyheter/vetenskap/forskare-jagar-framtidens-superbatteri/	20-jan-19	Vetenskapsartikel om batteriteknikens utmaningar och utveckling	Ö
10	Kina jagar strategiska metaller till framtidens batterier	https://www.dn.se/ekonomi/kinas-koprush-utomlands-strategiska-metaller-for-batterier-till-elbilar/	27-jan-19	Kinas uppköpning av marknadsandelar i gruvfyndigheter för batterimetaller	U

11	Därför slutar mobilen fungera när det är kallt	https://www.dn.se/nyheter/sverige/darfor-slutar-mobilen-fungera-nar-det-ar-kallt/	04-feb-19	Varför mobilen slutar fungera vid kallt väder (litiumbatterier)	Ö
12	Klimatspelet "Kalas" förgör biosfären: "Vi vill ha socker, fett och SUV:ar"	https://www.dn.se/kultur-noje/klimatspelet-kalas-forgor-biosfaren-vi-vill-ha-socker-fett-och-suvar/	13-mar-19	Artikel om ett sällskapsspel om miljöförstöring	Ö
13	Elon Musk - rekord, motgångar och ett twittrande som kunde ha kostat honom allt	https://www.dn.se/ekonomi/elon-musk-rekord-motgangar-och-ett-twittrande-som-kunde-ha-kostat-honom-allt/	18-apr-19	"First principles" som tankemodell för att sänka kostnaderna för att producera bilbatterier	Ö
14	Forskarscenario: Så kan Sverige bli fossilfritt 2045	https://www.dn.se/kultur-noje/forskarscenario-sa-kan-sverige-bli-fossilfritt-2045/	10-apr-19	Sällsynta jordartsmetaller nämns som en del i en klimatutställning i Lund om ett fiktivt framtidsscenario	Ö
15	Salpeterstaden som förvandlades till fångläger	https://www.dn.se/nyheter/varlden/salpeterstaden-som-forvandlades-till-koncentrationslager-i-dag-ligger-den-ode/	19-apr-19	Litiumutvinning kopplat till historiska problem med MR vid gruvarbete i Chile	U
16	Torbjörn Petersson: Kinas plan är att hotet av ett handelskrig ska svetsa samman folket	https://www.dn.se/ekonomi/torbjorn-petersson-kinas-plan-ar-att-hotet-av-ett-handelskrig-ska-svetsa-samman-folket/	22-maj-19	Kinas kontroll av sällsynta jordartsmetaller som grund för geopolitisk turbulens	U
17	Kina trappar upp konflikten med USA - hotar sluta exportera sällsynta jordartsmetaller	https://www.dn.se/ekonomi/kina-trappar-upp-konflikten-med-usa-hotar-sluta-exportera-sallsynta-metaller/	29-maj-19	Kinas hot att sluta exportera sällsynta jordartsmetaller till USA	U
18	Huawei fortsätter att hårdlansera i Sverige	https://www.dn.se/ekonomi/huawei-fortsatter-att-hardlansera-i-sverige/	04-jun-19	Kinas hot om exportstopp för sällsynta jordartsmetaller	U
19	Klart med pengar till första fabriken	https://www.dn.se/ekonomi/northvolt-har-sakrat-finansiering-for-fabrikbygge-i-skeleftea/	13-jun-19	Northvolts nya anläggning som ett jobbområde för Sverige och om riskerna med råvaruleveranser avseende MR i Kongo för kobolt	SE, U
20	Batterifabriken är det viktigaste som hänt i år	https://www.dn.se/ekonomi/jonas-froberg-batterifabriken-ar-det-viktigaste-som-hant-i-ar/	13-jun-19	Northvolt som en viktig industrihändelse för jobb i Sverige och för geopolitiken kring batteriproduktion	SE, KT, U
21	Northvolts vd tyst om råvarornas ursprung	https://www.dn.se/ekonomi/northvolts-vd-morkar-ravarukontrakten/	14-jun-19	Northvolt vägrar avslöja råvarukontrakt kopplat till Kongo, men också företaget som en viktig del i klimatutställningen, och chans för svensk mineralbrytning.	U, KT, SE
22	Ny rapport: Explosion av nya elbilmodeller	https://www.dn.se/ekonomi/ny-rapport-explosion-av-nya-elbilmodeller/	18-jul-19	Positiv bild av den europeiska leveransen av litiumjobbatterier för elbilar i EU.	KT

Sveriges Radio

Nr	Rubrik	Länk	Datum	Kommentar	Kategori:
1	C vill se protest mot mineralgrävning	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=101&artikel=7015636	08-aug-18	Gruvning i Skåne som hot mot närmiljön	LK
2	Nätverk mot mineraljaksplaner är igång	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=101&artikel=7031990	30-aug-18	Protestnätverk mot svensk gruva	LK
3	Forskare: Återvinning av elbilsbatterier måste bli bättre	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7052732	29-sep-18	Återvinning av bilbatterier/slaveri	Å, U
4	Dubbäck tar fler liv än de räddar	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7057116	01-okt-18	Dubbäck/olyckor gruvbrytning i Kongo	U
5	Uppfinningen bakom vårt bärbara liv kan få kemipriset	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=406&artikel=7057930	03-okt-18	Vetenskap/Litiumjonbatteriet som klimatlösning	KT
6	Alla elva tillstånd beviljade om att få leta efter mineraler	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=101&artikel=7070064	18-okt-18	Gruvdrift i Skåne/vanadin	SE
7	Motståndare i gruvkonflikt på Österlen möts	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=101&artikel=7069853	19-okt-18	Olika åsikter om gruvförslaget i Skåne	LK
8	Här vill gruvbolaget börja borra på Österlen	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=101&artikel=7073025	23-okt-18	Planer på provborrningar i Skåne	SE
9	Abbedissa kritisk till planerna på provborrningar	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=101&artikel=7073709	24-okt-18	Kritik mot provborrningar i Skåne	LK
10	Engagemang mot gruvetablering i Bricka	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=99&artikel=7094300	20-nov-18	Kritik mot gruva i Hälsingland	LK
11	Gruvplaner möter motstånd	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7098082	25-nov-18	Kritik mot gruvplaner i Skåne/"Bästa fyndigheten i världen"	LK
12	Kanadensiskt bolag: Ingen risk för uranläckage	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=78&artikel=7100932	28-nov-18	För (batteri)/mot (miljö) gruvplaner för vanadin i Oviken, Jämtland	SE
13	Ytterligare ett steg mot gruvbrytning i Jämtland	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=78&artikel=7100192	28-nov-18	För (batterier)/Mot (miljö) brytning av vanadin i Jämtland	SE, KT
14	Sverige en guldgruva för batterimetaller	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7106013	06-dec-18	Sverige som bra mineralland för batterier/ökning av prospekteringar	SE, KT, B
15	Blodsmineraler skapar konflikter i Kongo	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7107091	07-dec-18	Lidande i Kongo till följd av konfliktmineraler/batteritillverkning	U
16	"Girigheten driver oss i fördärvet"	https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/1194571?programid=3626	08-dec-18	Inslag som kopplar ihop gruvdriften i Afrika med potentiell gruvdrift i Sverige, och global klimatteknologi	U, SE, KT
17	Boende i Västanå mobiliserar när nytt gruvföretag kommer till byn	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=110&artikel=7108603	10-dec-18	Kritik mot gruvdrift i Västanå/litium som resurs för grön omställning	LK, KT
18	Gruvningen: Regler stoppar nya gruvor	https://sverigesradio.se/artikel/7113216	13-dec-18	Svenska regler stoppar nya gruvor för batterimineraler	B, SE
19	Stor exploatering av djuphavsbottnarnas rikedomar väntas	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7117338	19-dec-18	Miljöriskerna med gruvbrytning på havsbotten	Ö
20	Ingen ny batterifabrik i Trollhättan	https://sverigesradio.se/artikel/7119046	24-dec-18	Batterifabrik som ny möjlighet för arbetsmarknaden	SE
21	Utländskt bolag vill gräva guld i Högsby	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=86&artikel=7125382	04-jan-19	Miljörisker med gruvdrift i Högsby	LK
22	Var ska batterimetallerna brytas?	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1637&artikel=7127574	08-jan-19	Täcker in alla gestaltningar i inslaget.	U, SE, KT, LK, B, Å
23	Konflikt kring brytning av batterimetaller	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=406&artikel=7154119	13-feb-19	För (klimat)/ Mot(närmiljö) för gruva i Hudiksvall	LK, KT

24	Bergs kommun säger nej till gruva i Oviken	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2327&artikel=7163177	26-feb-19	Nej till ny gruva i Oviken	LK
25	Riddarhyttan - ett viktigt mineralområde	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=112&artikel=7165403	01-mar-19	Ny möjlighet till gruva i Västmanland/klimat	SE
26	Avgörande i uppmärksammas gruvkonflikt på Österlen	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=96&artikel=7168367	05-mar-19	Godkännande för provborrningar efter vanadin i Skåne	LK
27	Rekordmånga överklagar mineralprospektering	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=98&artikel=7169595	11-mar-19	Artikel om Bergstatens arbetsbörda till följd av många lokala överklaganden, tex. Skåne	LK
28	Brist på metaller när användningen av elbilar ökar	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=406&artikel=7179102	29-mar-19	Återvinning av bilbatterier nödvändighet	Å
29	Forskare: Så blir morgondagens el-bilar attraktiva	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=406&artikel=7179528	20-mar-19	Kobolt för batterier skapar problem i Kongo/byte till andra batterimetaller	U
30	Amnesty kritiserar elbilstillverkare	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7183300	31-mar-19	Hemska arbetsvillkor i Kongo när Kobolt Bryts	U
31	Stort behov av omställningsmetaller - men svårt öppna gruvor	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=98&artikel=7201470	24-apr-19	Svårt öppna nya gruvor i Sverige	B
32	Klart med provborrningar i Lyby - Hörby kommun har gett klartecken	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=101&artikel=7206840	26-apr-19	Klart för provborrning efter ok miljökontroll	SE
33	Talga Resources vill provbryta batterimineral	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=98&artikel=7214015	08-maj-19	Prov för att bryta litium för batteritillverkning	SE
34	Beslut om provborrningar sköts upp	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=101&artikel=7219303	13-maj-19	Provbörningar rör upp känslor	LK
35	Framtidens metaller bryts inte i Sverige	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7232059	29-maj-19	Batterimetaller bryts inte i Sverige pga. Tillståndprocessen/Eko-märkning av kobolt	SE, B, KT
36	Prisuppgångar att vänta på framtidens metaller	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7232524	29-maj-19	Prisuppgång på batterimetaller/ krånglig tillståndprocess i Sverige	B, SE
37	Att öppna stängda gruvor för intressant gruvavfall tar flera år	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=112&artikel=7241722	13-jun-19	Svårt att öppna stängda gruvor för batterimetaller	B
38	Kobolt kan utvinnas ur gruvavfall i Riddarhyttan	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=112&artikel=7241227	13-jun-19	Gruvavfall kan ge metaller till batterier	SE
39	Koboltbrist i världen ett huvudbry för Northvolt	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=109&artikel=7241681	13-jun-19	Brist på kobolt för svensk batteritillverkning/ Problem med barnarbete i Kongo	U
40	Miljöförbundet avvisar anmälningar om provborrning	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=101&artikel=7244218	17-jun-19	Provbörningar ska miljöprövas i länsstyrelsen (visar krånglig process)	LK
41	Gruvföretag överklagar miljöförbundets beslut	https://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=83&grupp=27511&artikel=7254181	29-jun-19	Överklagan om processen i Skåne (visar krånglig process)	LK
42	Får miljoner för återvunnen metall efter kremering: "14 kilo guld"	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=96&artikel=7255513	02-jul-19	Statens inkomsten från metallrester vid kremering	Ö
43	Amnesty: Stoppa tvångsavvisningen av illegala gruvarbetare	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7255894	02-jul-19	Brytning av kobolt i Kongo under svåra förhållanden	U
44	Miljöförbundet driver frågan om provborrningar vidare	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=101&artikel=7260872	10-jul-19	Överklagan om överklagandet i processen i Skåne (visar krånglig process)	LK
45	Stigande metallpriser - högsta sedan 2015	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=98&artikel=7262035	12-jul-19	Minskad efterfrågan på kobolt - prisnedgång	Ö
46	Protester om litiumexploatering i Argentina	https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2327&artikel=7264548	17-jul-19	Litiumgruvor för batterier i Argentina leder till miljö- och sociala problem	U

RAPPORT

Batterimineraler: Miljösynd eller klimatfrälsning?

Producerad av
Näringslivets medieinstitut

Ansvarig utgivare
Mats Olin

www.naringslivets-medieinstitut.se